

ENGELLİ VE YAŞLI BİREYLER İÇİN BAKIM SİGORTASI ÇALIŞTAYI

20-21 OCAK 2021

ÇALIŞTAY RAPORU

**ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

KONTROL EDEN

EYHGM Genel Müdürü Sn. Orhan KOÇ

HAZIRLAYANLAR

AÇSH Uzmanı Keziban KARÇKAY

AÇSH Uzmanı Erem İLTER SU

AÇSH Uzman Yardımcısı S. Şeyma ÇAKIR

ENGELLİ VE YAŞLI BİREYLER İÇİN BAKIM SİGORTASI ÇALIŞTAYI

TAIEX SHARING
EU EXPERTISE
SINCE 1996

20 - 21 Ocak 2021
Çevirim İçi Toplantı

Konuşmacılar:

Mr Orhan Koç, Turkey
Ms Karin Flyckt, Sweden
Ms Joanne Haffey, Ireland
Mr Jean-Yves Hocquet, France

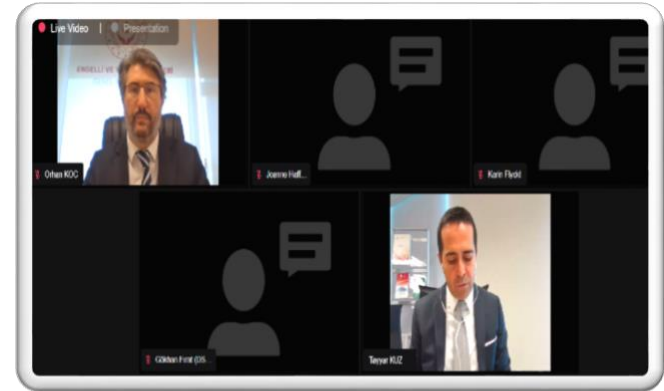
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir.

Engelli ve Yaşlı Bireyler İçin Bakım Sigortası Çalıştayı

'Engelli ve Yaşlı Bireyler İçin Bakım Sigortası Çalıştayı' (Care Insurance for Persons with Disabilities and the Elderly), Avrupa Birliği (AB) mevzuatının iç hukuka aktarılması, uygulanması ve yürütülmesi aşamalarında faydalanıcı ülkelere uzmanlık desteği sağlayan TAIEX Ofisi ile iş birliğinde gerçekleştirilmiştir. 20-21 Ocak 2021 tarihlerinde çevrim içi olarak düzenlenen Çalıştay'da, engelli ve yaşlı bireylere yönelik bakım modelleri ve bu modellerin finansman yöntemlerine ilişkin ülke örnekleri ele alınmıştır. AB üyesi ülkelere uzmanların konuşmacı olarak yer aldığı Çalıştay'a, konu ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarından yaklaşık doksan temsilci de katılım sağlamıştır.

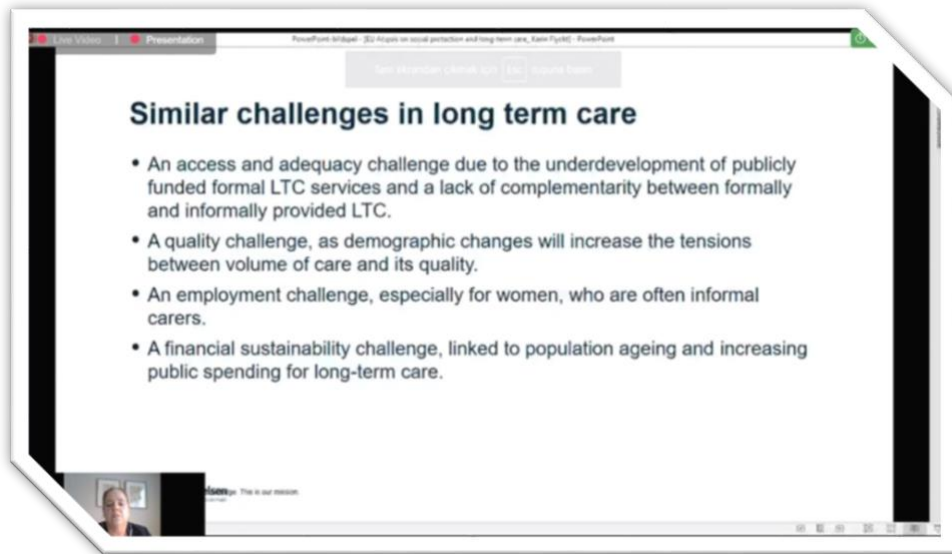
Çalıştay, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürü Uzm. Dr. Sn. Orhan KOÇ'un konuşmaları ile başlamıştır. Konuşmasına nüfusun yaşlanması ve buna bağlı artan engellilik konusunun 21. yy'ın en önemli demografik dönüşümlerinden biri olduğunun altını çizerek başlayan Sn. KOÇ, bu dönüşümün bakıma ihtiyaç duyacak kişi sayısının artmasına, destek sürelerinin uzamasına ve dolayısıyla aile içi bakımın aşınmasına neden olacağını belirtmiştir. Her ülkenin kendi ekonomik, toplumsal ve kültürel yapısına göre bu demografik dönüşüme çözüm üretmeye çalıştığını aktaran Sn. KOÇ, bu kapsamda; farklı ülkelerin bakım sigortası konusundaki yaklaşımlarını, deneyimlerini, yöntemlerini, iyi uygulamalarını ve bakım sigortası sistemlerini nasıl tasarladıklarını görmek açısından Çalıştay'ın yararlı olacağını önemine değinerek konuşmalarına son vermiştir.

İsveç Sağlık ve Refah Kurulu Kıdemli Danışmanı Karin FLYCKT

Sn. Karin FLYCKT, Çalıştay'ın birinci günündeki ilk sunumunda uzun dönemli bakıma ilişkin olarak AB Müktesebatında yer alan ilgili düzenlemeler hakkında bilgi vermiştir. AB Müktesebatı uyarınca herkesin zamanında, karşılanabilir ve iyi kalitede sağlık hizmetlerine erişim hakkının sağlanmasının önemine işaret eden Sn. FLYCKT, AB'nin engelli bireylere yönelik hizmetlerin içermeci bir anlayışla sunulmasını öngördüğünü ifade etmiştir. Uzun dönemli bakımla ilgili olarak ele alınması gereken en önemli alanlardan birinin enformel bakım olduğunu aktaran Sn. FLYCKT, enformel bakım veren kişilerin tam zamanlı çalışamamaları, istihdam imkanlarından yararlanamamaları nedeniyle gelir kaybı riski ile karşı karşıya olduklarını ifade etmiştir. Uzun dönemli bakıma yönelik kamusal finansmanın hizmet alan kişilerin gelirine göre belirlenmekte olduğunu belirten Sn. FLYCKT, bu alandaki harcamaların Gayri Safi Yurt içi Hasıla (GSYH) içindeki payının 27 AB üyesi ülkede de artış gösterdiğini ve 2050 yılına kadar bu harcamaların %15 daha artacağını bildirmiştir. Uzun dönemli bakım finansmanı sisteminin sürdürülebilirliğinin ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğini belirten Sn. FLYCKT, Avrupa Toplumsal Ağı (ESN)'nın bu sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak üzere oluşturduğu tavsiyeleri paylaşmıştır. Bu tavsiyeler arasında bakım için harcadığının kanıtlanması koşulu ile nakit yardımlar sağlanmasının da yer aldığını aktarmıştır.

İrlanda Sağlık Hizmetleri Yöneticisi Joanne HAFFEY

Sn. Joanne HAFFEY ise, Çalıştay'ın ilk gününde, İrlanda'da engellilere yönelik sunulan hizmetlerin finansman modelini anlatmıştır. İlk olarak İrlanda'da kurumsuzlaşmanın tarihçesinden bahseden Sn. HAFFEY, gelinen noktada kurumsuzlaşmadan da ileri bir adıma geçilerek engelli bireylerin herkes gibi toplumun eşit birer üyesi olduklarının bilincinde olunan bir toplum hedeflendiğinin altını çizmiş, toplum temelli ve kişi odaklı hizmetlere geçiş süreci yaşandığını ifade etmiştir. Ulusal ölçekteki ve acil durum sağlık hizmetlerinin dışındaki sağlık hizmetlerinin, demografik, ekonomik ve sosyal özelliklerine göre ayrılmış dokuz bölgedeki Toplum Merkezleri tarafından sunulduğunu aktaran Sn. HAFFEY, bu merkezlerin yerel yönetimler tarafından finanse edildiğini ve merkezi bütçeden kaynak tahsis edildiğini belirtmiştir. Bir yıldan fazla İrlanda'da kalan kişilerin ücretsiz sağlık hizmetlerinden yararlanabileceğini aktaran Sn. HAFFEY, sivil toplum kuruluşlarının engellilere yönelik hizmet sunabilmeleri için devlet tarafından desteklendiklerini ifade ederek sunumunu tamamlamıştır.

SGK Uzmanı Tolga BAL

AÇSH Uzman Yardımcısı Rumeysa CEYLAN

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde görevli; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Uzman Yardımcısı Sn. Rumeysa CEYLAN, 'Türkiye'deki Engelli ve Yaşlı Bireylere Yönelik Bakım Mekanizmaları' başlıklı bir sunum gerçekleştirmiştir. Sunumunda engelli ve yaşlı bireylere ilişkin verilere yer veren Sn. CEYLAN, Türkiye'de söz konusu kişilere yönelik hak temelli ve aile odaklı sunulan hizmetleri 'Bütünleşik Bakım Modeli' kapsamında ele almıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumu Uzmanı Sn. Tolga BAL ise 'OECD Ülkeleri Uygulamaları Doğrultusunda Uzun Dönemli Bakım Hizmetlerinin Finansmanı ve Türkiye'ye Yönelik Öneriler' başlıklı sunumunu gerçekleştirmiştir. Sunumunda, günümüzde uzun dönemli bakıma olan ihtiyacın artma nedenlerine değinen Sn. BAL, OECD ülkelerinin uzun dönemli bakım harcamaları ve Türkiye'nin bu kapsamda sayılabilecek harcamalarını karşılaştırmıştır. Demografik veriler çerçevesinde yapılan projeksiyonların Türkiye'de gelecekte, uzun dönemli bakıma olan ihtiyacın giderek artacağını ortaya koyduğunu aktaran Sn. BAL, Türkiye'nin uzun dönemli bakım finansman yöntemini belirleyecek olmasının yanı sıra hizmet kalitesini de artırması gerektiğinin altını çizmiştir.

INTEGRATED CARE SYSTEM

Home health care services
Social care services at home
Day care services
Temporary-guest care
Long-term care
Palliative care
Intensive care
Critical care
Spiritual care
Volunteering

Financing Methods of Long Term Care (LTC) Services in OECD Countries

- Universal Models**
 - Tax Based System (Socialization, Non-tax System)
 - Social Insurance Model
 - Personal Care Model (Self Health System)
- Means-Tested Model**
 - Means-Tested Model
- Mixed Models**
 - Hybrid System in Universal System
 - Universal System Based on Means-Tested Model
 - Mixed System based on Universal or Means-Tested Model

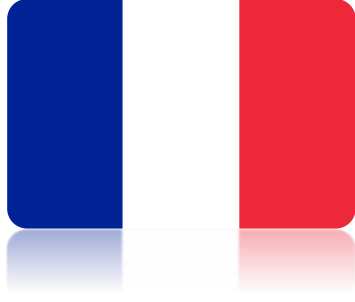
www.ailevecalisma.gov.tr 7/17

İkinci sunumunda 'İrlanda'da Engellilere Yönelik Kurumsal Bakım Hizmetleri ve İyi Uygulama Örnekleri'ni ele alan Sn. HAFFEY, İrlanda'da kurumsal bakımın tamamen insan odaklı bir yaklaşımla sunulduğunun altını çizmiştir. Kurumsal bakımdaki hizmet anlayışı değişikliğine dikkat çeken Sn. HAFFEY, bu değişimler sırasında kültürün, altyapının ve politik arka planın önemini vurgulamıştır.

İrlanda'da kurumsal bakıma alternatif yöntemleri aktaran Sn. HAFFEY, bu kapsamda, engelli bir birey ile birlikte ev arkadaşlığı yapılabilen, engelli bireylerin hem bakım hem de sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarına istinaden geliştirilmiş Ev Arkadaşlığı (House Mates) uygulamasından da söz etmiştir.

Fransa Sosyal İşler Bakanlığı Misyon Başkanı Jean-Yves HOCQUET

Sn. Jean-Yves HOCQUET ise, ‘Uzun Dönemli Bakım: Finansman Modelinin Karma Şekilde Örgütlenmesi’ başlıklı sunumunda, günümüzde hizmet sunumunda en önemli noktalardan birinin kaliteli hizmet sunumu olduğunun altını çizmiştir. Gelişen ekonomik, sosyal ve kültürel şartlar nedeniyle kişilerin beklentilerinin eski dönemlere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bunlara ek olarak gümüş ekonominin giderek piyasadaki payının artacağını öne süren Sn. HOCQUET, gümüş ekonominin bilinen tanımının yanı sıra sosyal harcamaların ekonomik harcamalara katkısı olarak da tanımlanabileceğinin altını çizmiştir.

Sn. FLYCKT, ‘Sosyal Sigorta Programında Uzun Dönemli Bakım İçin Değerlendirme, Uygunluk ve Hükümler’ başlıklı sunumunda, İsveç’te uzun dönemli bakım ihtiyacının belirlenmesine ilişkin süreçleri aktarmıştır. İsveç’te ulusal düzeydeki örgütlenmenin yanı sıra, bakım ihtiyaçlarını belirlemede belediyelerin yetkileri olduğunu belirtmiştir. 1994 yılında hayata geçirilen ‘Engellilik Reformu’ ile bakım kuruluşlarının kapatılarak bakıma ihtiyacı olan bireylerin sunulan desteklerle evlerde bağımsız bir şekilde hayatlarını sürdürmelerinin sağlandığının bilgisini vermiştir. Bakım ihtiyacı değerlendirmesi için tek bir yöntem olmadığını aktaran Sn. FLYCKT, engelli bireylere yönelik sunulan hizmetlerin ICF’e göre yapıldığından söz etmiş, bu kapsamda hizmetlerin var olan kaynaklar üzerinden değil; kişisel ihtiyaçlar üzerinden sunulmaya çalışıldığını belirtmiştir.

Çalıştay'ın ikinci günü, Sn. HOCQUET'in Fransa'da Uzun Dönemli Bakım Modeli'ni aktardığı sunumu ile başlamıştır. Sn. HOCQUET, bu kapsamda, kurum bakımına ayrılan bütçe ile (2200\$- 2400\$) evde bakıma ayrılan bütçe (1600\$) arasındaki farka dikkat çekmiştir.

Sn. HOCQUET'in ardından söz alan Sn. FLYCKT, İsveç'teki uzun dönemli bakım sistemini ele aldığı sunumunda, uzun dönemli bakımdan yerel yönetimlerin sorumlu olduğunu; ancak özel sektör tarafından da bu hizmetlerin sunulabildiğini aktarmıştır. Yaşlı bireylerin bakımına ilişkin harcamaların %60'nın devlet tarafından sübvansedildiği İsveç'te, uzun dönemli bakımın vergiler yoluyla finanse edildiğini belirten Sn. FLYCKT, hizmet sunucuları ile hizmet alacak kişiler arasında bir sözleşme yapıldığını aktarmıştır. Engelli bireylere yönelik ise kişisel destek ve yardım hizmetlerinin sunulduğuna dikkat çeken Sn. FLYCKT, engelli bireyler için sağlanan özel konutlardan ve kısa dönemli sunulan bakım hizmetlerinden bahsetmiştir. GSS kapsamında sunulan bu hizmetlerin ücretsiz olduğunu aktarmıştır.

Çalıştay'ın ikinci günü Sn. HAFFEY'in, 'İrlanda'da Yaşlı Bakım Modelleri' başlıklı sunumu ile devam etmiştir. Bakım hizmetinde, sosyal çalışmacıların niteliğinin önemine vurgu yapan Sn. HAFFEY, hizmetlerin bireye yönelik ve kişiselleştirilmiş olması gerektiğini belirtmiştir. İrlanda'da bakım politikalarının kurumların kapatılması, toplum temelli hizmetlerin geliştirilmesi ve kişilerin kendi sosyal çevrelerinde hayatlarına devam edebilmesi anlayışını barındırdığını aktaran Sn. HAFFEY, İrlanda'da kent içerisinde yer alan huzurevlerinden, aktif sağlıklı yaşlanma faaliyetlerinden ve üçüncü yaş üniversitelerinden bahsetmiştir. Sağlanan evde destek hizmetlerinin ücretsiz olduğunun altını çizen Sn. HAFFEY, bakım hizmetlerinin kamu ya da Ulusal Sağlık Sistemi'nden onay almış özel sektör tarafından sağlandığını aktarmıştır. Yaşlı bireylere kendi bütçelerini yönetme imkânı tanındığını ve haftalık belirli bir miktarın kendilerine verildiğinden söz eden Sn. HAFFEY, bu sayede kişilerin bakım merkezleri ile olan anlaşmaları kendilerinin yönetebildiğini de bildirmiştir. Huzurevlerine kabullerde gelir ve ihtiyaç değerlendirmesi yapıldığını belirten Sn. HAFFEY, huzurevlerinin 2009 yılından beri bağımsız bir mekanizma olan HIQA tarafından, belirlenmiş 35 standart üzerinden denetlendiğinin bilgisini vermiştir.

Çalıştay'ın son sunumlarını gerçekleştiren Sn. HOCQUET ise Fransız uzun dönemli bakım modelini ele almıştır. Bu modelde, kişilere puan verilerek değerlendirmelerin yapıldığını belirten Sn. HOCQUET, bu sistemin altı düzeyden oluştuğunu belirtmiştir. APA (kişiselleştirilmiş bağımsızlık desteği) adlı destek aracından söz eden Sn. HOCQUET, bu sistemde gelir kriterinin yer almadığını aktarmıştır. %80'i devlet %20'si kişinin kendi gelirlerinden oluşan APA'dan yararlanan kişi sayısının 1.300.000 olduğunu belirten Sn. HOCQUET, bu kişilerin %59'unun evlerinde %41'ninse kurumlarda kaldığının bilgisini vermiştir.

İki gün süren Çalıştay, hem Türkiye'de hem de özellikle AB üyesi ülkeler dâhil dünyada uzun dönemli bakıma dair değerlendirmelerin yapılmasının ardından son bulmuştur.

- Çalıştay'da uzmanlar tarafından yapılan tüm sunumlara <https://webgate.ec.europa.eu/TMSWebRestrict/resources/js/app/#/library/detail/70726> adresi üzerinden ulaşılabilir.